

تبیین روابط ساختاری رفتارهای حفظ همسر بر اساس صفات پاتولوژیک شخصیت: نقش میانجیگر نظام ارزشی همسر و عملکرد زوج

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۲/۰۹ - تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۲/۰۵

خلاصه

مقدمه

این پژوهش با هدف تبیین روابط ساختاری رفتارهای حفظ همسر بر اساس صفات پاتولوژیک شخصیت: نقش میانجیگر نظام ارزشی همسر و عملکرد زوج انجام شد.

روش کار

روش پژوهش حاضر از نوع همبستگی با رویکرد مدل ساختاری بود. از جامعه آماری زوجین دانشجوی در دانشگاه‌های آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات و واحد رودهن، با استفاده از روش دردسترس، ۳۷۸ نمونه انتخاب شد و به پرسشنامه‌های رفتارهای حفظ همسر، صفات پاتولوژیک شخصیت، نظام ارزشی همسر و عملکرد زوج پاسخ دادند. داده‌های پژوهش با استفاده از تحلیل مسیر و مدل ساختاری تحلیل شد.

نتایج

ضریب مسیر کل بین صفات پاتولوژیک شخصیت با رفتارهای مثبت حفظ همسر منفی و با رفتارهای منفی حفظ همسر مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار بود. همچنین نتایج نشان داد که نظام ارزشی همسر و عملکرد زوج، ارتباط بین رفتارهای حفظ همسر و صفات پاتولوژیک شخصیت را بطور معنی‌داری میانجی‌گری می‌کند.

نتیجه‌گیری

با تقویت نظام ارزشی همسر و عملکرد زوجین می‌توان رفتارهای حفظ همسر و در نتیجه رضایت زناشویی را بهبود بخشید.

کلمات کلیدی

رفتارهای حفظ همسر، صفات پاتولوژیک شخصیت، نظام ارزشی همسر، عملکرد زوج

پی‌نوشت: این مطالعه فاقد تضاد منافع می‌باشد.

مینا کفایی کیوی^۱

هاییده صابری^{۲*}

بیتا نصرالهی^۳

^۱گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و

تحقیقات، تهران، ایران

^۲استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد

رودهن، رودهن، ایران

^۳استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد

علوم و تحقیقات، تهران، ایران

* گروه روانشناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی،

رودهن، ایران.

Email: haydedesaberi@yahoo.com

مقدمه

پیوند زناشویی به عنوان یکی از پیچیده ترین انواع روابط انسانی واجد چنان توان بالقوه ای در آزادسازی احساسات است که در کمتر روابط بین فردی دیگر می توان نظیر آن را یافت و رضایتمندی در این ارتباط مقدس بر پایداری و استحکام آن می افزاید. یکی از رویکردهای موثر در مطالعه ارتباطات زناشویی، مطالعه " نگهداری حفظ رابطه " است. نگهداری و حفظ رابطه به عنوان تلاشی توصیف می شود که توسط شرکای رابطه برای حفظ تعادلی پویا در رابطه و پرهیز از مشکلات، بازسازی و اصلاح و از سرگیری رابطه تخریب شده صورت می پذیرد تا رابطه را به سطح قابل قبول و رضایت بخشی برسانند (۱). ارتباط با همسر در انسانها معرف یک ارتباط طولانی است، نه یک پیوستگی موقت، این پیوستگی فرمی از ارتباط است که سالها و یا حتی دهها سال تداوم دارد به دلیل این ارتباط طولانی مدت، انسانها از شیوه های متعددی برای حفظ همسر خود استفاده می کنند، حفظ همسر برای انسان یک مشکل انطباقی محسوب می شود (۲) و روابط فرا زناشویی یک تهدید بزرگ برای روابط عاطفی نزدیک محسوب می شود (۳).

رفتارهای حفظ همسر بر حسب میزان احتمالی خیانت شریک جنسی بوجود می آیند (۴). تفاوت های فردی در شخصیت (و صفتهای متفاوت افراد) می توانند در ادراک نشانه های خیانت همسر تاثیر بسزایی داشته باشند و این تفاوتها در صفات شخصیت بر انواع روش های که هر فرد برای خاتمه دادن به خیانت همسر به کار می برد تاثیر گذار خواهد بود (۵). در دیدگاه تکاملی ابعاد شخصیت در پاسخ به مشکلات اجتماعی مجددا تکامل یافته است و به طور مکرر انسانها در طول تاریخ با آن مواجه هستند (۶). استفاده از راهبردهای مثبت و منفی در حفظ همسر به صفات شخصیتی مردها و همسران آنها وابسته است، ثبات هیجانی، توافق پذیری، صداقت، فروتنی و صفات سه گانه شخصیتی، نارسیسم، ماکیاولیسم و سایکوپات بیشترین ارتباط را با این راهبردها دارند (۷). ارتباط ویژگی های شخصیت از جمله توافق پذیری و نورو تیسم با شیوه ها و رفتارهای

نگهدارنده همسر از جهت فرضیه های تکاملی هم حمایت می شود (۸). چندین فرضیه بر اساس مفهوم سازی ویژگی های شخصیت ارائه شده است، بر اساس یک فرضیه نورو تیسم بالا منعکس کننده تفاوت های فردی در حساسیت به مشکلات انطباقی و خطرات اجتماعی مربوط است. برقراری روابط فرا زناشویی می تواند به عنوان یک تهدید بزرگ برای روابط زناشویی محسوب شود، افراد با نورو تیسم بالا به این تهدیدات اجتماعی حساس ترند و تلاش های خود را برای حفظ رابطه افزایش می دهند (۹). صفات شخصیتی که در محیط های اجدادی ما شکل گرفته اند، در زمان معاصر می تواند به عنوان معضلی در روابط صمیمی محسوب شوند، به طور مثال درونگرا بودن در جوامع کنونی در انتخاب همسر تاثیرات منفی دارد. اما در گذشته که انتخاب همسر نتیجه مذاکرات میان خانواده ها بود، درونگرایی در انتخاب همسر تاثیر قابل ملاحظه ای نداشت (۱۰). مجموعه صفات شخصیتی در (DSM 5) شامل پنج حوزه شناخته شده است. این پنج حوزه عبارتند از: هیجان پذیری منفی (تمایل به تجربه هیجان منفی)، دل گسستگی (کناره گیری اجتماعی، فقدان لذت و درون گرایی). مخالفت جویی (گرایش های تهاجمی همراه با تسلط و خود بزرگ بینی)، مهار گسستگی (تکانشی بودن، هیجان خواهی) و گرایش روان پریشی (قطع ارتباط با واقعیت و تمایل به تجربیات و الگوهای فکری غیر منطقی) است. گونه های غیر انطباقی مدل شخصیتی پنج عامل بزرگ با حوزه های پنج گانه آسیب شناسی روانی شخصیت (دی-اس-ام) مشابه هستند. هیجان پذیری منفی با بی ثباتی هیجانی، برون گرایی پایین با دل گسستگی، توافق پذیری پایین با مخالفت جویی، مهار گسستگی با مسئولیت پذیری پایین و عدم پذیرش تجربیات جدید با گرایش روان پریشی مطابقت دارند (۱۱). ارزشها متغیرهای هستند که می توانند به عنوان راه حل هایی برای انطباق با مشکلات بقاء و تولید مثل در نظر گرفته شوند. مثلا تاکید بر روی عاطفی بودن و نیاز به تعلق منعکس کننده علاقه به ارزشهای اجتماعی است که ممکن است منجر به

پیشرفت در موقعیت‌های اجتماعی و ائتلاف‌های اجتماعی باشند، شرکت در گروه‌های اجتماعی دسترسی به همسر را افزایش می‌دهد. ارزشها با سایر ساختارهای روانشناختی مانند ابعاد شخصیت، علائق و نگرش‌ها در ارتباط هستند، بسیاری از ارزشها در طول زندگی تغییر می‌کنند و بسیاری مانند ابعاد شخصیت در طول زمان نسبتاً ثابت هستند. در تایید ارزشهای مختلف بین زنان و مردان تفاوت‌های جنسیتی دیده می‌شود (۱۲). به دلیل تفاوت مردان و زنان در تولید مثل، روانشناسان تکاملی معتقدند معیارهای همسرگزینی نیز در دو جنس متفاوت است. تفاوت در سرمایه گذاری در همسریابی در تئوری تریورز (۱۳) بیان شده است. بر طبق این تئوری زنان تمایل دارند به ارزیابی طولانی مدت همسران خود بپردازند و برای آنها معیار همسرگزینی منابعی است که همسران در دسترس آنها قرار می‌دهند. در صورتی که مردان معیارهای متفاوتی دارند و بیشتر به وسیله علائم ظاهری، سلامتی و قدرت باروری زنان جذب آنها می‌شوند. این تمایلات در زنان و مردان به دلیل سرمایه گذاری متفاوت آنها در بقا و فرزند پروری تکامل یافته است، زنان به لحاظ فیزیکی و زمان سرمایه گذاری بیشتری در فرزندپروری دارند، بسیاری از تحقیقات از این تئوری حمایت می‌کنند (۱۴). افرادی که ارزش همسران خود را تایید می‌کنند در مقابل کسانی که این ارزشها را تایید نمی‌کنند، به احتمال زیاد تصمیم‌های می‌گیرند که به ثبات زندگی آنها کمک می‌کند (۱۲). مردان زمانیکه با زنانی ازدواج می‌کنند که از نظر آنها زیبا و جوان هستند و قدرت باروری بالایی دارند از راهبردهای حفظ همسر بیشتر استفاده می‌کنند (باس و شاکلفورد، ۱۹۹۷). در مقابل زنان ترجیح می‌دهند با مردانی ازدواج کنند که رتبه‌های شغلی خوب و درآمدهای بالا دارند و زنانی که با چنین مردانی ازدواج کرده‌اند، تلاش بیشتری برای حفظ همسران خود به کار می‌گیرند (۴). مردانی که منابع قابل مصرف بیشتری دارند از شیوه‌های مثبت برای خنثی کردن خیانت در مقابل شیوه‌های منفی استفاده می‌کنند. یک مرد ممکن است از ظاهر همسر خود تمجید و تعریف کند، یا هدایای گران قیمت برای او بخرد. این رفتارها همراه با سودمندی و مزایا برای زنان است و رضایت

آنان را در رابطه افزایش می‌دهد (۱۵). موفقیت در زندگی زناشویی به داشتن توانایی برای جذب و حفظ همسر وابسته است. براساس تئوری تکاملی سازگاری با شرایط همسرگزینی و حفظ همسر از طریق ژنها انتقال می‌یابند. با مختل شدن ژنها این صفات نیز مختل می‌گردد و ظرفیت فرد برای ایجاد روابط صمیمانه و حفظ این روابط کاهش می‌یابد. این تغییرات ژنی بسیار نادرند و بخش کوچکی از ضعف عملکرد زوج را تبیین می‌کنند (۱۳). بسیاری از عملکردهای که در اجداد ما رفتارهای انطباقی محسوب می‌شد، در جامعه صنعتی جزء مشکلات انطباقی محسوب می‌شود (۱۶). به عنوان مثال شخصیت انسان بسیاری از جنبه‌های تعامل انسان از جمله روابط صمیمی را پیش‌بینی می‌کند (۱۰). درون‌گرایی یکی از ویژگی‌های است، که می‌تواند در محیط‌های که انتخاب همسر و همسرگزینی یک وظیفه فردی محسوب می‌شود، یک معضل برای شروع یک ارتباط محسوب شود. در صورتی که درون‌گرایی در جوامع اجدادی ما اثری در انتخاب همسر نداشت، به این دلیل که همسریابی یک وظیفه برای خانواده محسوب می‌شد. به همین دلیل درون‌گرایی در جوامع امروز باعث یک عملکرد ضعیف در همسرگزینی و حفظ همسر محسوب می‌شود (۱۰). ما در مجموعه‌ای از روابط به سر می‌بریم، در این میان، تعامل با شریک زندگی از اهمیت خاصی برخوردار است و کیفیت این رابطه بر تمام جنبه‌های زندگی تاثیر دارد. با توجه به کمبود مطالعات جامعی که سازه‌های ذکر شده را در ارتباط با یکدیگر مورد بررسی قرار دهد و به فهم جدیدی از عوامل مرتبط با زندگی زناشویی منجر شود، این پژوهش با هدف ارائه مدل معادلات ساختاری برای پیش‌بینی رفتارهای حفظ همسر براساس صفات پاتولوژیک شخصیت با نقش میانجیگری نظام ارزشی و عملکرد زوج انجام شد.

روش کار

روش این پژوهش همبستگی با رویکرد مدل معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمام زوج‌های شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های آزاد اسلامی واحد علوم

کروکر و همکاران، (۱۸) عملیاتی شده است، سنجیده می‌شود. این آزمون یک پرسشنامه ۲۵ سوالی است و برای سنجش ۵ بعد شخصیت طراحی شده است. شرکت کنندگان به این پرسشنامه بر روی یک مقیاس (۳ تا ۰) از (خیلی نادرست تا اغلب درست) و (خیلی درست تا اغلب درست) پاسخ می‌دهند. ابعادی که در این پرسشنامه سنجیده می‌شوند، عبارتند از هیجان‌پذیری منفی با (آلفای کرونباخ ۰/۷۸)، دل‌گسستگی با (آلفای کرونباخ ۰/۷۹)، مخالفت جویی با (آلفای کرونباخ ۰/۸۰)، مهار گسستگی با (آلفای کرونباخ ۰/۸۱) و گرایش روان‌پریشی با (آلفای کرونباخ ۰/۸۲). برای محاسبه نمره هر صفت میانگین نمره‌های مربوط به آن صفت محاسبه می‌شود (۱۹).

پرسشنامه عملکرد زوج در همسرگزینی: این پرسشنامه به وسیله آپوستولو، پاپدوپلو و جورجیادو (۱۰) ساخته شد. این پرسشنامه شامل پنج جمله است و پاسخ‌ها بر روی یک لیکرت پنج درجه‌ای تنظیم شده است از (کاملاً مخالف تا کاملاً موافق). اعتبار این آزمون توسط آپوستولو بررسی شد، نمرات پایین در این مقیاس با احتمال افزایش مجرد ماندن و کاهش احتمال ازدواج همراه است. نمرات پایین در این مقیاس با پایداری کمتر در روابط گذشته نیز همراه است. آلفای کرونباخ این مقیاس معادل (۰/۸۱) توسط آپوستولو و همکاران (۱۰) محاسبه شد.

پرسشنامه ارزش همسر: پرسشنامه نظام ارزشی همسر یک مقیاس کوتاه با ۴ پرسش است، که می‌تواند هم ارزشهای خود فرد و هم ارزشهای همسر او را ارزیابی می‌کند ادلاوند و ساگارین (۲۰) در یک تحقیق نشان دادند، این آزمون دارای ثبات درونی است و از روایی بالا برخوردار است. در تحقیق دوم توسط این محققان اعتبار این آزمون از طریق آزمون-باز آزمون به اثبات رسید. در تحقیق سوم این دو محقق، کاربرد موفقیت‌آمیز این آزمون در حوزه تکاملی (تشخیص تفاوت‌های جنسی در حسادت) نیز به اثبات رسید. آلفای کرونباخ این مقیاس در این تحقیق (۰/۸۶) محاسبه شد.

تحقیقات و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن و زوج‌های عضو در شبکه‌های مجازی در بهار ۱۳۹۸ بود که از این جامعه، با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس ۳۷۸ نمونه انتخاب شد. پرسشنامه‌های پژوهش که شامل پرسشنامه رفتارهای حفظ همسر، صفات آسیب‌شناسی شخصیت، عملکرد زوج در همسرگزینی و ارزش همسر در اختیار نمونه‌های پژوهش قرار گرفت و داده‌های پژوهش جمع‌آوری شد؛ گفتنی است جهت رعایت اصول اخلاق پژوهشی، در مورد محرمانه بودن نتایج پژوهش، به نمونه‌های پژوهش اطمینان داده شد. داده‌های گردآوری شده با استفاده از ضریب همبستگی، تحلیل مسیر و مدل معادلات ساختاری تحلیل شد.

ابزارهای پژوهش عبارت خواهند بود از:

پرسشنامه رفتارهای حفظ همسر (فرم کوتاه): پرسشنامه فرم کوتاه رفتارهای نگهدارنده همسر شامل ۳۸ سوال است و ۱۹ رفتار نگهدارنده همسر را می‌سنجد. شرکت کنندگان پاسخ‌های خود را بر روی یک مقیاس لیکرت ۴ درجه‌ای از هرگز (۰) تا اغلب (۳) تنظیم می‌کنند. شرکت کنندگان کسانی هستند که حداقل یک سال پیش ازدواج کرده‌اند و به این شکل عملکرد خود را در سال گذشته تعیین می‌کنند (باس، شاکلفورد، مک بین، ۲۰۰۸). ترکیب نمره‌ها شامل مجموع پرسش‌های مربوط به روشهای منفی با (آلفای کرونباخ ۰/۸۶) و پرسش‌های مربوط به روشهای مثبت با (آلفای کرونباخ ۰/۷۹) محاسبه شده است. این نمره‌ها از میانگین پاسخ‌ها به دست آمده‌اند. نمره‌های رفتارهای نگهدارنده همسر از میانگین ۳۸ پاسخ با (آلفای کرونباخ ۰/۸۹) به دست آمد. لوپز، سلا و شاکلفورد (۱۲) این مقیاس را به کار بردند. آلفای روشهای مثبت و منفی با این مقادیر (۰/۸۱) و (۰/۹۱) در تحقیق آنها محاسبه شد. چگینی، خدابخش پیرکلامی و دهشیری (۱۷) این پرسشنامه را در یک نمونه ایرانی به کار بردند و آلفای کرونباخ رفتارهای مثبت را (۰/۸۶) و رفتارهای منفی را (۰/۷۹) محاسبه کردند.

پرسشنامه صفات آسیب‌شناختی شخصیت: صفات پاتولوژیک شخصیت به وسیله پرسشنامه فرم کوتاه که توسط

نتایج

(۳۷ درصد) از شرکت کنندگان کمتر از ۵ سال، ۸۵ نفر (۲۲/۵ درصد) ۶ تا ۱۰ سال، ۷۰ نفر (۱۸/۵ درصد) ۱۱ تا ۱۵ سال و ۸۳ نفر (۲۲ درصد) بیشتر از ۱۵ سال سابقه زندگی مشترک با همسر خود داشتند. جدول ۱ میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

در پژوهش حاضر ۲۱۹ نفر (۵۷/۹ درصد) شرکت کننده زن و ۱۵۹ نفر (۴۲/۱ درصد) شرکت کننده مرد با میانگین و انحراف استاندارد سنی ۳۶/۲۸ و ۸/۱۰ حضور داشتند. میزان تحصیلات ۵۷ نفر (۱۵/۱ درصد) از شرکت کنندگان دیپلم و زیر دیپلم، ۳۴ نفر (۹ درصد) کاردانی، ۱۶۴ نفر (۳۴/۴ درصد) کارشناسی و ۱۲۳ نفر (۳۲/۵ درصد) کارشناسی ارشد و بالاتر بود. در نهایت ۱۴۰ نفر

جدول ۱. ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای تحقیق	M	SD	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱. شخصیت پاتولوژیک- مهار گسستگی	۹/۹۴	۴/۴۷	-								
۲. شخصیت پاتولوژیک- دلگسستگی	۸/۳۳	۳/۸۱	۰/۸۰**	-							
۳. شخصیت پاتولوژیک- عاطفه منفی	۹/۷۳	۴/۰۴	۰/۷۹**	۰/۷۷**	-						
۴. شخصیت پاتولوژیک- مخالفت جویی	۱۰/۲۲	۴/۹۵	۰/۸۲**	۰/۸۰**	۰/۷۹**	-					
۵. شخصیت پاتولوژیک- روانپرسی	۱۰/۰۳	۵/۰۸	۰/۷۸**	۰/۷۷**	۰/۷۹**	۰/۸۲**	-				
۶. عملکرد زوج	۱۴/۸۵	۴/۲۰	۰/۲۸**	۰/۲۰**	۰/۲۷**	۰/۲۵**	۲۱**	-			
۷. نظام ارزشی همسر	۱۶/۱۷	۶/۱۳	۰/۴۵**	۰/۴۷**	۰/۳۷**	۰/۴۵**	۴۲**	۰/۲۲**	-		
۸. رفتارهای حفظ همسر- رفتارهای منفی	۴۵/۳۷	۱۲/۶۸	۰/۲۵**	۰/۳۰**	۰/۳۱**	۰/۲۵**	۲۸**	۰/۰۵	۰/۲۷**	-	
۹. رفتارهای حفظ همسر- رفتارهای مثبت	۴۵/۶۵	۸/۳۶	۰/۲۷**	۰/۳۰**	۰/۱۸**	۰/۱۹**	۲۱**	۰/۲۴**	۰/۲	۰/۲۴**	-

*P<۰/۰۵ ، **P<۰/۰۱

همسر است. بنابراین جهت ضرایب همبستگی بین عملکرد زوجی نامطلوب و نظام ارزشی همسر با دیگر متغیرها منطقی و معقول است. منطبق بر جدول ۲ در این پژوهش مفروضه نرمال بودن توزیع داده ها از طریق ارزیابی مقادیر چولگی و کشیدگی و مفروضه همخطی بودن به کمک ارزیابی مقادیر عامل تورم واریانس (VIF) و ضریب تحمل بررسی شد.

جدول ۱ نشان می‌دهد که همه صفات شخصیت پاتولوژیک با رفتارهای مثبت حفظ همسر به صورت منفی و با رفتارهای منفی آن به صورت مثبت و در سطح معناداری ۰/۰۱ همبسته بودند. متغیر عملکرد زوج با رفتارهای مثبت حفظ همسر به صورت منفی و در سطح معناداری ۰/۰۱ همبسته بود. متغیر نظام ارزشی همسر نیز با رفتارهای منفی حفظ همسر به صورت مثبت و با رفتارهای مثبت حفظ همسر به صورت منفی و در سطح معناداری ۰/۰۱ همبسته بود. لازم به یادآوری است که براساس دستورالعمل نمره گذاری پرسشنامه‌های عملکرد زوج و نظام ارزشی همسر، نمرات بالاتر بیانگر عملکرد زوجی نامطلوب و نظام ارزشی نامناسب

1 - variance inflation factor

2 - tolerance

جدول ۲. مفروضه‌های تحلیل

مفروضه همخطی		مفروضه نرمال بودن توزیع		متغیر
ضریب	تورم	کشیدگی	چولگی	
تحمل	۰/۲۴	-۰/۹۶	-۰/۲۸	شخصیت پاتولوژیک- مهارگسستگی
۴/۲۱	۰/۲۶	-۰/۸۷	-۰/۱۴	شخصیت پاتولوژیک- دلگسستگی
۳/۸۰	۰/۲۷	-۰/۸۶	-۰/۱۲	شخصیت پاتولوژیک- عاطفه منفی
۳/۷۵	۰/۲۰	-۱/۳۰	-۰/۲۴	شخصیت پاتولوژیک- مخالفت جویی
۵/۰۳	۰/۲۳	-۱/۱۷	۰/۰۱	شخصیت پاتولوژیک- روانپریشی
۴/۲۷	۰/۸۹	-۰/۲۸	-۰/۰۳	عملکرد زوج
۱/۱۲	۰/۷۴	-۱/۰۵	-۰/۱۲	نظام ارزشی همسر
۱/۳۶	-	-۱/۰۰	۰/۲۳	رفتارهای حفظ همسر- رفتارهای منفی
-	-	-۰/۳۹	-۰/۱۲	رفتارهای حفظ همسر- رفتارهای مثبت

جدول فوق نشان می‌دهد که مقادیر چولگی و کشیدگی و متغیرهای پژوهش در محدوده ± 2 بوده و بنابراین توزیع داده‌ها نرمال است. همچنین با توجه به این که مقادیر ضریب تحمل همه متغیرهای پیش بین بزرگتر از ۰/۱ و مقادیر عامل تورم واریانس برای هر یک از آنها کوچکتر از ۱۰ بود، بنابراین می‌توان گفت مفروضه همخطی بودن نیز در بین داده‌ها برقرار بود. در ادامه به منظور ارزیابی برقراری یا عدم برقراری مفروضه نرمال بودن توزیع داده‌های چند متغیری، از تحلیل اطلاعات مربوط به «فاصله مهلبوبایس» استفاده شد و ارزیابی مقادیر چولگی و کشیدگی (به ترتیب برابر با ۳/۷۵ و ۲۳/۲۶) آن نشان داد که توزیع اطلاعات چند متغیری نرمال نیست. بنابراین نمودار باکس پلات آن ترسیم و مشخص شد که اطلاعات مربوط به ۱۱ شرکت کننده پرت چند

متغیری تشکیل داده است. به همین دلیل داده‌های مزبور حذف و با این عمل مقادیر چولگی و کشیدگی و نمرات فاصله مهلبوبایس به ۱/۳۰ و ۱/۸۲ کاهش یافت.

برای آزمون فرضیه‌ها از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. صفات پاتولوژیک شخصیت تنها متغیر مکنون پژوهش و مدل‌اندازه‌گیری بود که به وسیله نشانگرهای مهارگسستگی، دلگسستگی، عاطفه منفی، مخالفت جویی و روانپریشی سنجیده می‌شد. چگونگی برازش مدل‌اندازه‌گیری پژوهش به وسیله تحلیل عاملی تاییدی با استفاده از نرم افزار AMOS 24.0 و برآورد بیشینه احتمال (ML) مورد ارزیابی قرار گرفت. جدول ۳ شاخص‌های برازندگی مدل‌اندازه‌گیری را نشان می‌دهد.

جدول ۳- شاخص‌های برازش مدل‌اندازه‌گیری

شاخص‌های برازندگی	مدل‌اندازه‌گیری	نقاط برش
مجذور کای	۹/۸۱	-
درجه آزادی مدل	۵	-
χ^2/df	۱/۹۸	کمتر از ۳
GFI	۰/۹۹۰	۰/۹۰ >
AGFI	۰/۹۶۹	۰/۸۵۰ >
CFI	۰/۹۹۸	۰/۹۰ >
RMSEA	۰/۰۵۲	۰/۰۸ <

ضریب مسیر غیر مستقیم بین صفات پاتولوژیک شخصیت با رفتارهای مثبت حفظ همسر ($\beta = -0.112$, $P < 0.01$) منفی و در سطح 0.01 معنادار است. از طرف دیگر جدول فوق نشان می‌دهد که ضریب مسیر غیر مستقیم بین صفات پاتولوژیک شخصیت با رفتارهای منفی حفظ همسر ($\beta = -0.05$, $P < 0.05$) مثبت و در سطح 0.05 معنادار است. به کارگیری فرمول پیشنهادی بارون و کنی (۱۹۸۶)، به نقل از مالنکروت و همکاران^۱ (۲۰۰۶) نشان داد که جدول ۴ نشان می‌دهد که ضریب مسیر غیر مستقیم بین صفات پاتولوژیک شخصیت و رفتارهای مثبت حفظ همسر با میانجیگری نظام ارزشی همسر ($\beta = -0.062$, $p < 0.05$) و با میانجیگری عملکرد زوج ($\beta = -0.05$, $p < 0.01$) منفی و به ترتیب در سطوح 0.05 و 0.01 معنادار است. همچنین جدول فوق نشان می‌دهد که ضریب مسیر غیر مستقیم بین صفات پاتولوژیک شخصیت و رفتارهای منفی حفظ همسر از طریق نظام ارزشی همسر ($\beta = 0.087$, $p < 0.01$) مثبت و در سطح 0.01 معنادار است. گفنتی است که ضریب مسیر غیر مستقیم بین صفات پاتولوژیک شخصیت و رفتارهای منفی حفظ همسر از طریق عملکرد زوج در سطح 0.05 غیر معنادار بود. شکل ۱ مدل پژوهش در تبیین روابط بین صفات پاتولوژیک شخصیت، عملکرد زوجی و نظام ارزشی همسر با رفتارهای حفظ همسر را نشان می‌دهد.

جدول ۳ نشان می‌دهد که همه شاخص‌های برازندگی حاصل از تحلیل عاملی تاییدی از برازش مطلوب مدل اندازه‌گیری پژوهش با داده‌های گردآوری شده حمایت می‌کند ($\chi^2/df = 1.98$, $CFI = 0.998$, $AGFI = 0.969$, $GFI = 0.990$ و $RMSEA = 0.052$). در مدل اندازه‌گیری بالاترین بار عاملی متعلق به نشانگر مخالفت جویی ($\beta = 0.938$) شخصیت پاتولوژیک و پایین‌ترین بار عاملی متعلق به نشانگر عاطفه منفی ($\beta = 0.782$) آن بود. به عبارت دیگر همه بارهای عاملی بالاتر از 0.32 بوده و بنابراین همه نشانگرهای مدل اندازه‌گیری از توان لازم برای اندازه‌گیری متغیر مکنون پژوهش حاضر برخوردار بودند.

در مدل ساختاری این پژوهش چنان فرض شده بود که صفات پاتولوژیک شخصیت با میانجی‌گری نظام ارزشی همسر و عملکرد زوج، رفتارهای مثبت و منفی حفظ همسر را پیش‌بینی می‌کند. مدل ساختاری پژوهش با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری مورد آزمون قرار گرفت و نتایج نشان داد که مدل ساختاری با داده‌های گردآوری شده برازش قابل قبول دارد ($\chi^2(df=23) = 65.33$, $\chi^2/df = 2.84$, $CFI = 0.982$, $AGFI = 0.929$, $GFI = 0.964$ و $RMSEA = 0.071$). جدول ۴ ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیر مستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل ساختاری را نشان می‌دهد.

جدول ۴ نشان می‌دهد که ضریب مسیر کل بین صفات پاتولوژیک شخصیت با رفتارهای مثبت حفظ همسر ($p < 0.01$)، منفی و با رفتارهای منفی حفظ همسر ($\beta = -0.242$, $p < 0.01$) مثبت و در سطح 0.01 معنادار است. منطبق بر نتایج جدول فوق ضریب مسیر بین عملکرد زوج با رفتارهای مثبت حفظ همسر ($\beta = -0.179$, $p < 0.01$) منفی و در سطح 0.01 معنادار بود. در مقابل ضریب مسیر بین عملکرد زوج با رفتارهای منفی حفظ همسر در سطح 0.05 معنادار نبود. ضریب مسیر بین نظام ارزشی همسر با رفتارهای مثبت حفظ همسر ($\beta = -0.129$, $p < 0.05$) منفی و در سطح 0.05 و ضریب مسیر آن با رفتارهای منفی حفظ همسر ($\beta = 0.178$, $p < 0.01$) مثبت و در سطح 0.01 معنادار بود. نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که

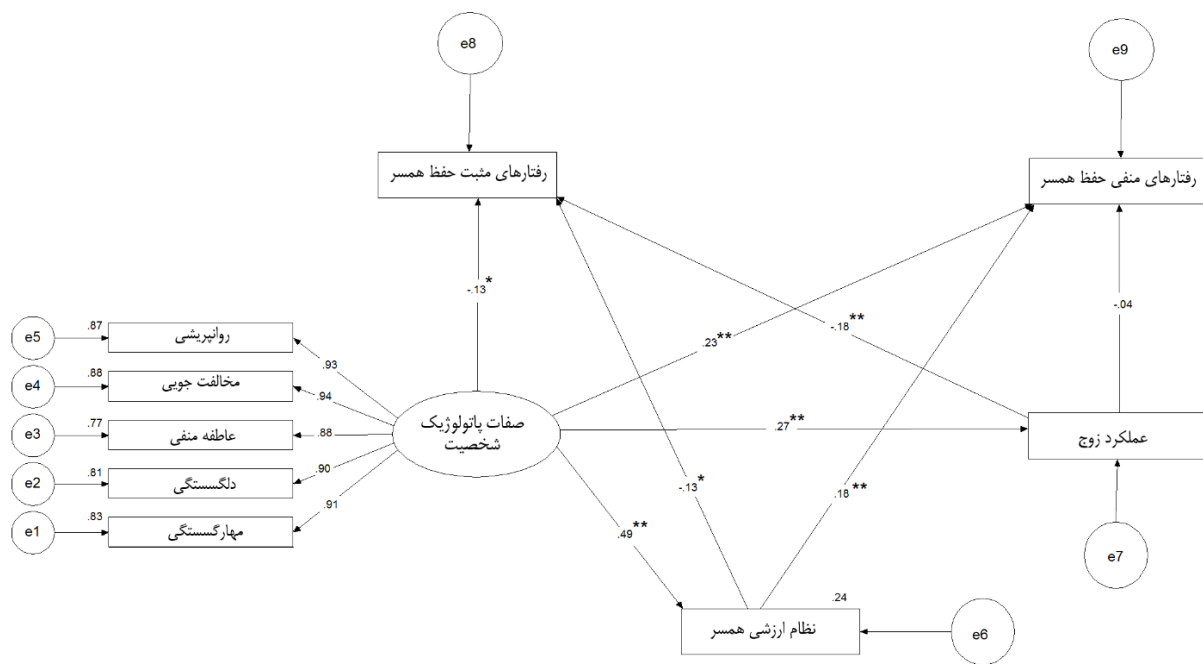
¹ -Baron and Kenny

² -Mallinckrodt et al

جدول ۴. ضرایب مسیر کل و مستقیم و غیر مستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل ساختاری

sig	β	S.E	b	ضرایب مسیر
۰/۰۰۲	۰/۲۳۴	۰/۱۹۰	۰/۷۳۵	رابطه مستقیم شخصیت پاتولوژیک ← رفتارهای منفی حفظ همسر
۰/۰۰۱	۰/۴۸۶	۰/۰۷۲	۰/۷۳۵	رابطه شخصیت پاتولوژیک ← نظام ارزشی همسر
۰/۰۰۱	۰/۲۷۳	۰/۰۵۴	۰/۲۷۶	رابطه شخصیت پاتولوژیک ← عملکرد زوج
۰/۰۱۰	۰/۱۷۸	۰/۱۳۳	۰/۳۶۹	رابطه نظام ارزشی همسر ← رفتارهای منفی حفظ همسر
۰/۴۲۹	-۰/۰۴۴	۰/۱۷۵	-۰/۱۳۶	رابطه عملکرد زوج ← رفتارهای منفی حفظ همسر
۰/۰۴۷	۰/۰۷۵	۰/۱۰۹	۰/۲۳۴	رابطه غیر مستقیم شخصیت پاتولوژیک ← رفتارهای منفی حفظ همسر
۰/۰۰۱	۰/۳۰۹	۰/۱۵۷	۰/۹۶۹	رابطه کل شخصیت پاتولوژیک ← رفتارهای منفی حفظ همسر
۰/۰۴۵	-۰/۱۳۲	۰/۱۲۴	-۰/۲۶۷	رابطه مستقیم شخصیت پاتولوژیک ← رفتارهای مثبت حفظ همسر
۰/۰۲۹	-۰/۱۲۹	۰/۰۸۳	-۰/۱۷۴	رابطه نظام ارزشی همسر ← رفتارهای مثبت حفظ همسر
۰/۰۰۲	-۰/۱۷۹	۰/۱۰۹	-۰/۳۶۲	رابطه عملکرد زوج ← رفتارهای مثبت حفظ همسر
۰/۰۰۶	-۰/۱۱۲	۰/۰۷۶	-۰/۲۲۷	رابطه غیر مستقیم شخصیت پاتولوژیک ← رفتارهای مثبت حفظ همسر
۰/۰۰۱	-۰/۲۴۲	۰/۱۰۱	-۰/۴۹۵	رابطه کل شخصیت پاتولوژیک ← رفتارهای مثبت حفظ همسر

نوع ملاک: رفتارهای منفی حفظ همسر
نوع ملاک: رفتارهای مثبت حفظ همسر

شکل ۱. مدل ساختاری پژوهش و ضرایب مسیر متغیرها براساس نمره‌های استاندارد

بحث و نتیجه گیری

مدل ساختاری پیش بینی رفتارهای حفظ همسر براساس ویژگی‌های آسیب شناختی شخصیت (هیجان‌پذیری منفی، دل-گسستگی، مخالفت جویی، مهارگسستگی و گرایش روان پریشی) با میانجی‌گری نظام ارزشی و عملکرد زوج از برانندگی مطلوبی برخوردار است.

هدف این تحقیق تعیین برآزش مدل مفهومی برای پیش بینی رفتارهای حفظ همسر براساس ویژگی‌های آسیب شناختی شخصیت (هیجان‌پذیری منفی، دل‌گسستگی، مخالفت جویی، مهارگسستگی و گرایش روان پریشی) با میانجی‌گری نظام ارزشی و عملکرد زوج بود. اولین نتیجه پژوهش نشان داد که

منفی را به کار می‌برند. نتایج این فرضیه با نتیجه مطالعات جانسون، لی و باس (۲۳) همخوان است. افرادی که دارای این صفات هستند به راحتی به سمت روابط جدید کشیده می‌شوند و این افراد با دارا بودن صفات آسیب شناختی شخصیت توانایی بیشتری برای حذف رقیبان جنسی خود دارند. کشیده شدن به روابط جدید و حذف رقیبان در زمره رفتارهای منفی قرار دارند. هلدن و همکاران (۲۱) در مطالعات خود به این نتیجه رسیدند که بین عاطفه منفی گسستگی و مقابله جویی با رفتارهای پرخاشگرانه در حفظ همسر رابطه وجود دارد. تراگسر و بنفیلد (۲۴) هم به این نتیجه رسیدند که افرادی دارای شخصیت مرزی در روابط بین فردی و روابط رومانیتیک خود از خشونت استفاده می‌کنند.

منطبق بر نتایج پژوهش، ضریب مسیر بین عملکرد زوج و رفتارهای مثبت حفظ همسر منفی و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. بر این اساس نتیجه گیری شد که عملکرد زوج به صورت منفی و معنادار رفتارهای مثبت حفظ همسر را پیش بینی می‌کند. (در نمره گذاری پرسشنامه عملکرد زوج، نمرات بالاتر بیانگر عملکرد زوجی نامطلوب است).

افرادی که عملکرد بهتری در گزینش همسر و حفظ همسر در طول زندگی دارند بهزیستی روانی و رضایت از زندگی بیشتری را تجربه می‌کنند، این افراد کمتر به مداخلات روان شناختی نیاز پیدا می‌کنند و با توجه به ویژگیهای شخصیتی و توانایی برقراری روابط جنسی این افراد با احتمال بالاتری از رفتارهای مثبت برای حفظ همسر خود بهره می‌گیرند. در ادامه نتایج نشان داد که ضریب مسیر بین عملکرد زوج و رفتارهای منفی حفظ همسر در سطح ۰/۰۵ غیر معنادار است. بر این اساس چنین نتیجه گیری شد که عملکرد زوج به صورت معنادار رفتارهای منفی حفظ همسر را پیش بینی نمی‌کند. (در نمره گذاری پرسشنامه عملکرد زوج، نمرات بالاتر بیانگر عملکرد زوجی نامطلوب است). مطالعاتی که ارتباط دو متغیر یعنی عملکرد زوج و رفتارهای مثبت و منفی در حفظ همسر را بررسی کرده باشد، در ادبیات پژوهش نیافتیم.

منطبق بر نتایج تحلیل مسیر، ضریب مسیر بین نظام ارزشی همسر و رفتارهای مثبت حفظ همسر منفی و در سطح ۰/۰۵ معنادار است. بر این اساس چنین نتیجه گیری شد که نظام ارزشی

نتایج نشان داد که ضریب مسیر کل بین صفات پاتولوژیک شخصیت و رفتارهای مثبت حفظ همسر منفی و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. بر این اساس صفات پاتولوژیک شخصیت به صورت منفی و معنادار رفتارهای مثبت حفظ همسر را پیش بینی می‌کند. بر اساس این فرضیه با افزایش صفات منفی شخصیت استفاده از راهبردهای مثبت حفظ همسر کاهش می‌یابد. انسانها تلاش‌های قابل ملاحظه‌ای را در حفظ همسر خود انجام می‌دهند، این تلاش‌ها از خشونت نسبت به همسر تا هوشیاری نسبت به رفتارهای همسر متغیر است، نتایج مطالعات گذشته هم نشان داده استفاده از راهبردهای حفظ همسر به متغیرهای چون رضایت زناشویی و ویژگیهای شخصیت بستگی دارد. چگینی و همکاران (۱۷) همخوان با این فرضیه نشان دادند سه صفت نارسیسم، ماکیاولیسم و سایکوپات ارتباط مستقیمی با میزان استفاده از راهبردهای منفی و مثبت حفظ همسر دارند. نتایج تجزیه و تحلیل آتاری و همکارانش (۸) نیز نشان داد، مسئولیت پذیری و باز بودن به تجربیات با رفتارهای منفی حفظ همسر دارای یک ارتباط منفی است. هلدن و همکاران (۲۱)، هلدن و همکاران (۲۲) در تحقیقات خود ارتباط صفات پاتولوژیک شخصیت را با رفتارهای حفظ همسر مشخص کردند. در مطالعات آنها مشخص شد ویژگی‌های آسیب شناختی شخصیت با رفتارهای حفظ همسر ارتباط دارد. عاطفه منفی، گسستگی و مقابله جویی با رفتارهای پرخاشگرانه حفظ همسر همراه است. در تحقیقات آنها مشخص شد افرادی که سطح بالایی از صداقت و فروتنی را دارند کمتر از راهبردهای چون دستکاری هیجانات، فریب دادن یا بهره برداری از همسر استفاده می‌کنند. به طور کلی این تکنیک‌ها یا شیوه‌های حفظ همسر را زوجهای به کار می‌گیرند که انتظار دارند در یک ارتباط طولانی باقی بمانند.

در ادامه ضریب مسیر کل بین صفات پاتولوژیک شخصیت و رفتارهای منفی حفظ همسر مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. بر این اساس نتیجه گیری شد که صفات پاتولوژیک شخصیت به صورت مثبت و معنادار رفتارهای منفی حفظ همسر را پیش بینی می‌کند. بر اساس این فرضیه افرادی که نمرات بالایی در صفات منفی شخصیت می‌گیرند برای حفظ همسران خود راهبردهای

همسران خود در نظر می‌گیرند در صورت مواجهه با خیانت احساس اضطراب و ناامنی می‌کنند و برای رهایی از این احساس از راهبردهای منفی مانند محصور کردن همسر خود استفاده می‌کنند. این افراد اگر ارزشهای بالای نسبت به همسران خود برای خود تصور کنند به سمت روابط جدید گشیده می‌شوند. نتایج این فرضیه با مطالعات فیلیپس (۲۶) و ماینر، استارات و شاکلفورد (۱۵) همخوان است. این دو تحقیق هم از این فرضیه که پاسخ به خیانت تحت تاثیر ارزشهای درک شده از همسر قرار دارد حمایت کردند. چایوهاردی، آکشاووف و باس (۲۷) در پاکستان به این نتیجه رسیدند که ارزش همسر با استفاده بیشتر از رفتارهای نگهدارنده همسر و ممانعت از رقابت هم بسته است. مردها بیشتر از زنان از راهبردهای منفی چون، خشونت، تهدید همسر، خفیف کردن همسر، انگیزه‌های جنسی و در انحصار گرفتن همسر بهره می‌برند.

جدول تحلیل مسیر نشان داد که ضریب مسیر غیر مستقیم بین صفات پاتولوژیک شخصیت و رفتارهای مثبت حفظ همسر با میانجیگری نظام ارزشی همسر و با میانجیگری عملکرد زوج منفی و به ترتیب در سطوح ۰/۰۵ و ۰/۰۱ معنادار است. براین اساس چنین نتیجه‌گیری شد که نظام ارزشی همسر و عملکرد زوج به صورت منفی و معنادار رابطه بین صفات پاتولوژیک شخصیت و رفتارهای مثبت حفظ همسر را میانجیگری می‌کند.

بر اساس نتایج پژوهشی صفات شخصیتی با رفتارهای حفظ همسر دارای رابطه است، صفات مثبت مانند توافق پذیری با شیوه‌های مثبت حفظ همسر همبستگی دارد، در صورتی که با افزایش صفات پاتولوژیک از جمله نورو تیسیم (عاطفه منفی) رفتارهای منفی افزایش می‌یابد. ارزش‌های همسر و عملکرد زوج متغیرهایی هستند که هم با صفات شخصیتی و هم با رفتارهای حفظ همسر ارتباط دارند. افراد زمانی که ارزشهایی بالایی برای همسران خود در نظر می‌گیرند تلاشهایی بیشتری برای حفظ همسر خود انجام می‌دهند. برای انتخاب همسرانی با ارزش بالاتر نیاز به عملکرد بالا در حفظ همسر و انتخاب شیوه‌هایی مناسب برای حفظ آنهاست.

همسر به صورت منفی و معنادار رفتارهای مثبت حفظ همسر را پیش بینی می‌کند. (در نمره گذاری پرسشنامه ارزش همسر، نمرات بالاتر بیانگر ارزش کمتر است). با افزایش نمره‌های ارزش همسر رفتارهای حفظ همسر کاهش می‌یابد. افرادی که همسر خود را فاقد ارزشهای چون زیبایی، سلامت، جوانی و منابع مالی می‌دانند تلاش کمتری برای حفظ همسر می‌کنند. و بر عکس افرادی که ارزشهای همسر خود را بیشتر تایید می‌کنند از رفتارهای نگهدارنده مثبت بیشتر استفاده می‌کنند. و این تصور را دارند که اگر همسر خود را از دست دهند بیشتر متضرر خواهند شد، به همین تلاش بیشتری را برای حفظ همسران خود به کار می‌برند سعی می‌کنند با دادن مزایای بیشتر آنها را در کنار خود نگه دارند. لویز، سلا و شاکلفورد (۱۲) به این نتیجه رسیدند که در هر دو جنس تفاوت‌های فردی در تایید ارزشهای همسر وجود دارد، ارزشهای موجود مانند سلامت و جوانی ممکن است با نوع رفتار نگهداری همسر در ارتباط باشد. افرادی که ارزشهای همسران خود را بیشتر تایید می‌کنند از رفتارهای نگهدارنده مثبت بیشتر استفاده می‌کنند. استارات، شاکلفورد و شاکلفورد (۲۵) حتی احتمال خیانت را هم وابسته به احساس ارزشهای درک شده خود فرد، در مقابل همسرانشان می‌دانند. مردانی که زنان خود را دارای ارزشهای بالا می‌دانند از روشهای مثبت برای حفظ همسران خود استفاده می‌کنند. استفاده از شیوه‌های مثبت و خودداری از خشونت نسبت به رقیب دو جزء کلیدی برای حفظ روابط طولانی هستند. بر این اساس زمانی که یک فرد ارزش بالایی را در همسر خود می‌بیند از امکانات خود برای حفظ همسر خود استفاده می‌کند.

منطبق بر نتایج تحلیل مسیر، ضریب مسیر بین نظام ارزشی همسر و رفتارهای منفی حفظ همسر مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. بر این اساس در آزمون فرضیه دهم چنین نتیجه‌گیری شد که نظام ارزشی همسر به صورت مثبت و معنادار رفتارهای منفی حفظ همسر را پیش بینی می‌کند. (در نمره گذاری پرسشنامه ارزش همسر، نمرات بالاتر بیانگر ارزش کمتر است). کسانی که سطوح پایین تری از ارزشها را برای

این نتیجه با تحقیقات چگینی و همکاران (۱۷) همخوان است. آنها به این نتیجه رسیدند که سه صفت نارسیسم، ماکیاولیسم و سایکوپات ارتباط مستقیمی با میزان استفاده از راهبردهای منفی و مثبت حفظ همسر دارند. لویز، سلا و شاکلفورد (۱۲) هم در مطالعات خود به این نتیجه رسیدند که همسرانی که ارزشهای موجود در همسر خود را تایید کردند در مقابل کسانی که این ارزشها را تایید نمی کنند از رفتارهای مثبت در حفظ همسر خود بهره می برند. آتاری و همکاران (۸) رابطه بین پنج صفت شخصیتی و رفتارهای حفظ همسر در ایران را مورد مطالعه قرار دادند و به این ارتباط بین ویژگی های شخصیت با رفتارهای نگهدارنده همسر رسیدند. در پژوهش ماینر، استارات و شاکلفورد (۱۵) مشخص شد، نوع رفتارهای حفظ همسر به ارزش همسرانشان و ارزش خود آنها در نظر خود آنها بستگی دارد. مردانی که زنان خود را با ارزش بالاتر درک می کنند، از روش های مثبت بیشتر از روشهای منفی استفاده می کنند. همچنین نتایج پژوهشی نشان داد که که ضریب مسیر غیر مستقیم بین صفات پاتولوژیک شخصیت و رفتارهای منفی حفظ همسر از طریق نظام ارزشی همسر مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. گفتنی است که ضریب مسیر غیرمستقیم بین صفات پاتولوژیک شخصیت و رفتارهای منفی حفظ همسر از طریق عملکرد زوج در سطح ۰/۰۵ غیر معنادار بود. براین اساس در آزمون فرضیه سیزدهم چنین نتیجه گیری شد که بر خلاف عملکرد زوج، نظام ارزشی همسر به صورت مثبت و معنادار رابطه بین صفات پاتولوژیک شخصیت و رفتارهای منفی حفظ همسر را میانجیگری می کند. بر اساس این فرضیه عملکرد زوج ارتباط بین صفات پاتولوژیک و رفتارهای منفی حفظ همسر را میانجیگری نمی کند. در تبیین می توان گفت در ازدواج هر یک از زوجین با یک سابقه رشدی و یک طبقه شخصیتی منحصر به فرد به زندگی مشترک وارد می شوند و این متغیرها تمامی رفتارهای انسان را در حیطه های شخصی و اجتماعی تحت تاثیر قرار می دهند. تفاوت های فردی معناداری در بین افراد وجود دارد، این تفاوت های فردی به شیوه ای معقوله در شخصیت قابل توجه است. شخصیت به عنوان یک متغیر روانشناختی

تمامی رفتارهای انسان را در زندگی شخصی و اجتماعی تحت تاثیر قرار می دهد و توان آن را دارد که فرد را در ازدواج با مشکل جدی مواجه سازد، در واقع ازدواج پیوند بین دو شخصیت است. ویژگی های شخصیت منعکس کننده تفاوت های فردی در حساسیت به مشکلات انطباقی و خطرات اجتماعی است، یک فرم از خطرات اجتماعی تهدید رابطه در ازدواج است، افراد با احساس خطر بسته به ویژگی های شخصیتی خود میزان تلاش خود را برای حفظ رابطه افزایش می دهند و بسیاری از افراد به دلیل همین ویژگی ها به تهدیدات اجتماعی حساس تر هستند. شیوه های که افراد برای از بین بردن احتمال خیانت به کار می گیرند نیز تحت تاثیر این ویژگی های شخصیتی قرار دارد (۲۱). به عنوان مثال باس و شاکلفورد (۴) شخصیت خود شیفته و وجدان گرایی پایین را از عوامل پیش بینی کننده خیانت به همسر می دانند. اما در یک جامعه مدرن ویژگی هایی شخصیتی همچون درون گرایی و اعتماد به نفس پایین مانع از آن می شود که افراد به دنبال همسر گزینی باشند و بتوانند همسرانی با ارزش برای خود بیابند. در متن یک جامعه مدرن دیگر همسر گزینی و حفظ همسر تحت تاثیر و انتخاب والدین قرار ندارد بلکه این ویژگی های یک فرد است که تعیین کننده این رفتارهاست (۱۶). اکثر تحقیقات انجام شده رابطه ی بین پنج عامل بزرگ شخصیت و رضایت زناشویی را سنجیده اند، نتایج آنها معرف ارتباط منفی و معناداری ثباتی هیجانی با رضایت زناشویی است. اگر شخصیت را الگویی از ادراک، رابطه برقرار کردن با دیگران و تفکر در باره محیط بدانیم، همه افرادی که دارای درجاتی از اختلال شخصیت هستند، درجاتی از انطباق پذیری را هم نشان می دهند که اگر این الگوها در حل مسایل اجتماعی و شغلی یا روابط نزدیک نا کارآمد باشند این افراد فاقد توانایی تغییر و اصلاح تفکر و رفتار خود هستند. ارتباط صفات پاتولوژیک شخصیت با احساس خیانت نیز تابع این شیوه است و این افراد با احتمال بیشتری از رفتارهای منفی حفظ همسر استفاده خواهند کرد. آتاری و همکاران (۸) طبق مطالعاتی که در ایران انجام دادند به این نتیجه رسیدند، افرادی که دارای ویژگی های شخصیتی مثبت مانند توافق پذیری هستند از راهبردهای منفی

مثبت شامل رفتارهای قابل قبول اجتماع و رفتارهای منفی مانند خشونت غیر قابل قبول هستند، رفتارهای منفی شانس تخریب روابط را افزایش می‌دهد.

متناسب با کیفیت رابطه یعنی میزان تعهد و رضایت از رابطه می‌توان تا حدودی خیانت را پیش بینی کرد. به طور خاص افرادی که تعهد بیشتری دارند و ازدواج را برای برقراری رابطه انتخاب می‌کنند، با احتمال کمتری مرتکب خیانت می‌شوند. این می‌تواند به این دلیل باشد که خیانت با انحلال روابط، رابطه مثبت دارد. یکی از عوامل پیش بینی کننده خیانت، ارزش همسران است. استارات، شاکلفورد و شاکلفورد (۲۵) به این نتیجه رسیدند که خیانت به طور خاص هنگامی بیشتر می‌شود که، منابع بالقوه بدست آمده از عدم تعهد بیشتر باشد. یکی از این منابع تضمین ارزش شخصی خود به دست آوردن همسری با ارزشهای بالاتر می‌تواند باشد، بنابر این ارزش همسر هم به طور مثبت و هم به طور منفی به نحوی با عدم تعهد رابطه دارد. رفتارهای حفظ همسر زمانی فعال می‌شود که خطر عدم تعهد احساس شود. در این مواقع افراد رفتارهای متفاوتی انجام می‌دهند، رضایت پایین از زندگی زناشویی، و برداشت ارزشهای پایین همسر با احتمال بیشتری پرخاشگری روانی و جسمی را به دنبال دارد. مطالعه‌ی که توسط ماینر، استارات و شاکلفورد (۱۵) انجام شد، نشان داد مردانی که همسران خود را ارزشمندتر برآورد می‌کنند از راهبردهای مثبت حفظ همسر در مقابل راهبردهای منفی بهره می‌گیرند.

موفقیت در زمینه ازدواج شامل توانایی جذب و حفظ همسر است. مسائلی مربوط به حوادث و جهش ممکن است باعث کاهش عملکرد در جفت گیری شود. این کاهش در عملکرد زوج باعث عدم انطباق بین شرایط اجدادی و مدرن می‌شود، گذار به مرحله صنعتی تغییرات قابل ملاحظه‌ای را در حیطه جذب همسر و نگهداری همسر ایجاد کرده است، افرادی که بتوانند با این تغییرات سازگار شوند و همسران خود را گزینش کنند و از ویژگیهای شخصیتی برخوردار باشند که توسط دیگران انتخاب شوند در جذب و ماندن با همسران خود مشکلات کمتری دارند. توجه به ظاهر، مهارت در معاشقه و

برای حفظ همسر خود استفاده نمی‌کنند. هلدن و همکاران در (۲۲) نیز به این نتیجه رسیدند که افراد با ویژگیهای مثبت درگیر رفتارهای منفی حفظ همسر نمی‌شوند. رفتارهای مثبت حفظ همسر در مردان به دلیل دسترسی بیشتر آنها به منابع مالی به استفاده از این منابع مربوط می‌شود و در زنان به جذابیتهای ظاهری آنها ارتباط دارد. میگوئل وباس (۲۸) به این نتیجه رسیدند که افراد با تعهد بالا در ازدواج بیشتر از شیوه‌های مثبت مانند اظهار عشق و علاقه کلامی استفاده می‌کنند. هلدن و همکاران (۲۲) به این نتیجه رسیدند، ویژگیهای مثبت شخصیت مانند سطح بالایی از فروتنی کمترین ارتباط را با فریب دادن و دستکاری هیجانی همسر دارند. بر عکس افرادی که در ویژگیهای شخصیت مانند توافق پذیری پایین هستند از رفتارهای منفی برای حفظ رابطه خود بهره می‌برند. روانشناسان در رفتارهای گزینش همسر و حفظ روابط با همسر به متغیر مهمی با عنوان ارزش همسر اشاره کرده‌اند. آنها معتقدند زنان به دلیل نقش برجسته تری که در فرزندآوری دارند، هنگام انتخاب همسر به منابع مالی و ویژگی‌های شخصیتی همچون قابل اتکاء بودن، خوشایند بودن و ثبات هیجانی توجه دارند، در صورتی که مردان به دلیل قابلیت باروری بالا به ظاهر و ویژگی‌های جسمانی توجه بیشتری دارند. زیبایی و سلامت جسمانی در زنان با قابلیت باروری بالا همراه است. لوپز، سلا و شاکلفورد (۱۲) چهار مولفه توافق/تعهد، جسارت، ثبات هیجانی و جذابیت فیزیکی را جزء ارزشهای دانستند که در صورت وجود در همسر احتمال روابط فرا زناشویی کاهش می‌یابد. افراد برای به دست آوردن همسران با ویژگیهای دلخواه شان هزینه بیشتری می‌کنند و برای حفظ همسران خود تلاش بالایی را صرف می‌کنند.

انسانها به دلیل طولانی بودن مدت ازدواجشان از شیوه‌های متعددی برای حفظ همسران خود استفاده می‌کنند. در واقع رفتارهای حفظ همسر از نظر تکاملی یک مساله انطباقی محسوب می‌شود و نحوه این رفتارها بر اساس ارزشهای جفت تعیین می‌شود. ارزشها در دو جنس متفاوت است، این رفتارهای حفظ همسر با ادراک احتمالی عدم تعهد راه‌اندازی می‌شود. اگر این رفتارها را در دو بعد منفی و مثبت در نظر بگیریم، رفتارهای

رفتارهای مثبت در حفظ همسر می‌شود. بنابر این افرادی که عملکرد بهتری در انتخاب همسر دارند برای حفظ همسر خود رفتارهای منفی را به کار نمی‌گیرند. و بر اساس این نتایج از امکانات خود بهره می‌گیرند.

استفاده از پرسشنامه خودگزارش‌دهی و عدم توجه به وضعیت اقتصادی- اجتماعی- تحصیلات و طبقه اجتماعی و مذهب در این پژوهش از محدودیت‌های پژوهش بود. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی علاوه بر پرسشنامه از مصاحبه نیز استفاده شود و با توجه به نقش فرهنگ و باورهای قومی و فرهنگی پیشنهاد می‌شود رابطه بین عملکرد زوج و ارزش همسر با توجه به عوامل قومی و فرهنگی مورد مطالعه قرار گیرد.

صفات شخصیتی مثبت باعث بالا رفتن کیفیت زندگی زناشویی می‌شود. آپوستولو و همکاران (۱۰) به این نتیجه رسیدند که از هر پنج نفر یک نفر در پیدا کردن رابطه و از هر دو نفر، یک نفر در شروع رابطه و حفظ رابطه دارای مشکل است. عملکرد جنسی، عزت نفس، درک فرد از ارزشهای خود، شخصیت، توجه به ظاهر و آراستگی و تلاش برای انتخاب همسر از عواملی هستند که بر روی عملکرد انتخاب همسر و حفظ رابطه با همسر تاثیرگذار هستند. افرادی که دارای عزت نفس بالا هستند، به ظاهر خود اهمیت می‌دهند، از نظر جنسی مشکلات نعوظ و ارگاسم ندارند و به احتمال قوی در هنگام مواجهه با عدم تعهد از داشته‌های خود کمک می‌گیرند و همین امر منجر به استفاده از

Reference

1. Mousavi F. Dimensions of marital quality; review of predictors of components of interaction and ways to resolve marital conflict. *Two Quarterly Journal of Applied Counseling*. 2018; 7 (1) 81-100
2. Buss DM, Shackelford TK, McKibbin WF. The mate retention inventory-short form (MRI-SF). *Personality and Individual Differences*. 2008 Jan 1;44(1):322-34.
3. Amato PR, Previti D. People's reasons for divorcing: Gender, social class, the life course, and adjustment. *Journal of family issues*. 2003 Jul;24(5):602-26.
4. Buss DM, Shackelford TK. From vigilance to violence: Mate retention tactics in married couples. *Journal of personality and social psychology*. 1997 Feb;72(2):346.
5. Pham MN, Shackelford TK, Holden CJ, Zeigler-Hill V, Sela Y, Jeffery AJ. Men's benefit-provisioning mate retention behavior mediates the relationship between their agreeableness and their oral sex behaviors. *Archives of Sexual Behavior*. 2015 Aug 1;44(6):1723-8.
6. Michalski RL, Shackelford TK. Evolutionary personality psychology: Reconciling human nature and individual differences. *Personality and Individual Differences*. 2010 Apr 1;48(5):509-16.
7. McKibbin WF, Miner EJ, Shackelford TK, Ehrke AD, Weekes-Shackelford VA. Men's mate retention varies with men's personality and their partner's personality. *Personality and individual differences*. 2014 Jan 1; 56:62-7.
8. Atari M, Barbaro N, Sela Y, Shackelford TK, Chegeni R. The Big Five personality dimensions and mate retention behaviors in Iran. *Personality and Individual Differences*. 2017 Jan 1;104:286-90.
9. Schmitt DP, Buss DM. Human mate poaching: Tactics and temptations for infiltrating existing mateships. *Journal of personality and Social Psychology*. 2001 Jun;80(6):894.
10. Apostolou M, Papadopoulou I, Georgiadou P. Are people single by choice? Involuntary singlehood in an evolutionary perspective. *Evolutionary Psychological Science*. 2019 Mar 15;5(1):98-103.
11. Thomas KM, Yalch MM, Krueger RF, Wright AG, Markon KE, Hopwood CJ. The convergent structure of DSM-5 personality trait facets and five-factor model trait domains. *Assessment*. 2013 Jun;20(3):308-11.
12. Lopes GS, Sela Y, Shackelford TK. Endorsement of existence values predicts mate retention behaviors. *Personality and Individual Differences*. 2017 Jul 15; 113:184-6.
13. Robert T. Parental investment and sexual selection. *Sexual Selection & the Descent of Man*, Aldine de Gruyter, New York. 1972:136-79.
14. Maner JK, Gailliot MT, DeWall CN. Adaptive attentional attunement: Evidence for mating-related perceptual bias. *Evolution and Human Behavior*. 2007 Jan 1;28(1):28-36.
15. Miner EJ, Starratt VG, Shackelford TK. It's not all about her: Men's mate value and mate retention. *Personality and Individual Differences*. 2009 Aug 1;47(3):214-8.
16. Apostolou M. Past, present, and why people struggle to establish and maintain intimate relationships. *Evolutionary Behavioral Sciences*. 2015 Oct;9(4):257.
17. Chegeni R, Pirkalani RK, Dehshiri G. On love and darkness: The Dark Triad and mate retention behaviors in a non-Western culture. *Personality and Individual Differences*. 2018 Feb 1;122:43-6.
18. Krueger RF, Derringer J, Markon KE, Watson D, Skodol AE. Initial construction of a maladaptive personality trait model and inventory for DSM-5. *Psychological medicine*. 2012 Sep;42(9):1879-90.

19. da Costa HP, Vrabel JK, Zeigler-Hill V, Vonk J. DSM-5 pathological personality traits are associated with the ability to understand the emotional states of others. *Journal of Research in Personality*. 2018 Aug 1;75:1-1.
20. Edlund JE, Sagarin BJ. Sex differences in jealousy: Misinterpretation of nonsignificant results as refuting the theory. *Personal Relationships*. 2009 Mar;16(1):67-78.
21. Holden CJ, Roof CH, McCabe G, Zeigler-Hill V. Detached and antagonistic: Pathological personality features and mate retention behaviors. *Personality and Individual Differences*. 2015 Sep 1; 83:77-84.
22. Holden CJ, Zeigler-Hill V, Pham MN, Shackelford TK. Personality features and mate retention strategies: Honesty-humility and the willingness to manipulate, deceive, and exploit romantic partners. *Personality and Individual Differences*. 2014 Jan 1; 57:31-6.
23. Jonason PK, Li NP, Buss DM. The costs and benefits of the Dark Triad: Implications for mate poaching and mate retention tactics. *Personality and Individual Differences*. 2010 Mar 1;48(4):373-8.
24. Tragesser SL, Benfield J. Borderline personality disorder features and mate retention tactics. *Journal of personality disorders*. 2012 Jun;26(3):334-44.
25. Starratt VG, Weekes-Shackelford V, Shackelford TK. Mate value both positively and negatively predicts intentions to commit an infidelity. *Personality and Individual Differences*. 2017 Jan 1;104:18-22.
26. Phillips A. Indignation or insecurity: The influence of mate value on distress in response to infidelity. *Evolutionary Psychology*. 2010 Oct 1;8(4):147470491000800413.
27. Chaudhary N, Al-Shawaf L, Buss DM. Mate competition in Pakistan: Mate value, mate retention, and competitor derogation. *Personality and Individual Differences*. 2018 Aug 1;130:141-6.
28. De Miguel A, Buss DM. Mate retention tactics in Spain: Personality, sex differences, and relationship status. *Journal of personality*. 2011 Jun;79(3):563-86.

Original Article

Explaining the Structural Relationships of Spouse Preservation Behaviors Based on Personality Pathological Traits: The Mediating Role of the Spouse Value System and Couple Performance

Received: 28/04/2020 - Accepted: 26/09/2020

Mina Kefaei Kivi¹
Haeedeh Saberi^{*2}
Bita Nasrollahi³

¹ Department of Psychology, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran

² Assistant Professor, Department of Psychology, Islamic Azad University, Roodehen Branch, Roodehen, Iran

³ Assistant Professor, Department of Psychology, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran

* Department of Psychology, Roodehen Branch, Islamic Azad University, Roodehen, Iran.

Email: haydedesaberi@yahoo.com

Abstract

Introduction: This study was conducted with the aim of explaining the structural relationships of spouse-based behaviors based on the pathological traits of personality: the mediating role of the spouse's value system and the couple's performance.

Method: The present study method was correlational with the structural model approach. From the statistical population of student couples in Islamic Azad Universities, Research Sciences Branch and Roodehen Branch, 378 samples were selected using the available method. The couple responded. The research data were analyzed using path analysis and structural model.

Results: The overall path coefficient between the pathological traits of personality with positive behaviors of maintaining a negative spouse and with negative behaviors of maintaining a positive spouse was significant at the level of 0.01. The results also showed that the spouse's value system and the couple's performance mediate the relationship between Spouse Preservation Behaviors and the character's pathological traits.

Conclusion: By strengthening the value system of the spouse and the performance of the spouse, the behaviors of maintaining the spouse and thus marital satisfaction can be improved.

Keywords: Spouse Preservation Behaviors, Pathological personality traits, Spouse value system, Couple performance

conflict of interest: There is no conflict of interest.